

УДК 725.54

А.М.Побединська

НОРМАТИВНІ АСПЕКТИ ПРОЕКТУВАННЯ ЗАКЛАДІВ САНАТОРНО-КУРОРТНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ-ІНВАЛІДІВ В УКРАЇНІ

Інвалідність разом з показниками захворюваності, фізичного розвитку і медико-демографічними процесами є важливим індикатором стану здоров'я дитячого населення. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я понад 100 млн. з усього населення Земної кулі складають діти-інваліди у віці до 16 років (2-3% від загальної чисельності дитячого населення). Як самостійна багатопланова проблема дитяча інвалідність почала формуватися лише останніми роками. В Україні до 1991 року інвалідність розглядали «як стійку втрату працездатності», тому статистичні показники розроблялися на 10 тис. працюючих. З 1992 року показники інвалідності по окремих захворюваннях враховуються і розробляються окремо для дитячого і дорослого населення. З того часу розповсюдилися терміни «діти-інваліди» і «дитяча інвалідність», що ознаменувало початок нового державного підходу до розуміння проблем дитячої інвалідності, яка принципово відрізняється від інвалідізації дорослого населення.

Сучасне рішення проблем дітей-інвалідів направлене на їх адаптацію і активну участь в житті суспільства. В ході багаторічних наукових досліджень сформульовані основні організаційні принципи реабілітації дітей: ранній початок, комплексність, безперервність, індивідуальність, активна участь сім'ї.

Ознайомившись з сучасними тенденціями медичної науки, можна зазначити, що всі новітні наукові дослідження як закордонної, так і вітчизняної медицини, які стосуються дітей-інвалідів, спрямовані на розробку концепції комплексної реабілітації. Комплексна реабілітація відображає взаємодію різних її напрямів з урахуванням індивідуальних і вікових особливостей. Основними установами, де здійснюється комплексна допомога, є в даний час центри реабілітації.

Санаторно-курортна реабілітація є одним з етапів медичної реабілітації дитини-інваліда. На даному етапі використовується переважно вплив природних чинників (климато- і аеро терапія), вплив водних джерел, рух, дієтотерапія, фітотерапія і ін. Згідно Закону України №2961-IV від 06.10.2005р. «Про реабілітацію інвалідів в Україні», стаття 12, санаторно-курортні установи є структурною одиницею в системі реабілітації інвалідів. Україна отримала в спадок від СРСР досить розгалужену мережу дитячих оздоровчих закладів. На даний час вона потребує суттєвої реконструкції. Проте, які ж будівельні норми

та посібники висвітлюють питання проектування і будівництва дитячих оздоровчих закладів?

Дослідивши наявну літературу з цього питання, можна прийти до висновку, що найбільша кількість сучасних праць, присвячених дітям-інвалідам, спрямована на розробку нормативних документів щодо реабілітаційних центрів:

- КиївЗНДІЕП, 1997р. «Рекомендації по архітектурно-планувальним рішенням нових типів будинків навчально-виховного та лікувально-оздоровчого призначення для дітей-інвалідів, сиріт і дітей, які залишилися без піклування батьків»;
- МДС 35-4.2000. АО ЦНИИЭП им.Б.С.Мезенцева. Рекомендации по проектированию окружающей среды, зданий и сооружений с учетом потребностей инвалидов и других маломобильных групп населения. Выпуск 7. «Проектирование новых и адаптация существующих зданий для воспитания, обучения и реабилитации детей-инвалидов»;
- СП 35-116-2006. «Реабилитационные центры для детей и подростков с ограниченными возможностями».

Що стосується безпосередньо дитячих оздоровчих закладів, то існує наступні нормативні документи:

- СНиП II-Л.12-68 «Пионерские лагеря»;
- «Оздоровительные учреждения для детей и подростков» (вып. 26)- посібник до СНиП 2.08.02-89 «Общественные здания и сооружения»;
- СанПиН 42-125-5204-90 «Устройство, содержание и организация режима детских оздоровительных лагерей»;
- ДСанПіН N 172 від 19.06.96 р. «Державні санітарні правила розміщення, улаштування та експлуатації оздоровчих закладів»;
- ДСанПіН 5.5.5.23-99 «Улаштування, утримання і організація режиму діяльності дитячих оздоровчих закладів».

Але, треба зауважити, що «дія ДСанПіН 5.5.5.23-99 розповсюджується на всі дитячі оздоровчі табори загального типу, окрім дитячих санаторіїв», – зазначено в нормативному документі. Фактично, нормативним документом для санаторіїв залишається ДБН В.2.2-10-2001 «Заклади охорони здоров'я», де цьому питанню присвячена пара сторінок і зазначено, що склад приміщень лікувально-діагностичного відділення «необхідно приймати у відповідності до завдання на проектування і профілю санаторію та за додатком Л».

Зі спеціалізованої літератури, присвяченої питанням проектування дитячих курортно-оздоровчих закладів, найбільш ґрунтовні і докладні дослідження канд.арх. Е.А.Тхор («Детские санатории», М.Стройиздат, 1975г., «Детские курортно-оздоровительные учреждения и комплексы», М.Стройиздат, 1984г. та

ін.). Типологічні, функціонально-планувальні, композиційні аспекти проектування санаторних і оздоровчих закладів для дітей, дорослих, лікування і відпочинку дорослих з дітьми розглянуті в роботах Н.І.Александрової, Т.В.Висоцкой, А.М.Галєєвої, В.В.Гусєва, В.Г.Житного, Т.В.Ісаченко, П.С.Козлова, Н.С.Колобаєвої, Е.М.Ліберман, А. Т. Полянського, А.В.Сичьової, Л.П.Хаханової, Н.О.Шенгелії, І.С.Яременко та ін. Спеціальні питання формування санаторно-реабілітаційних комплексів для інвалідів на бальнеологічних курортах вивчав Токарев С.А. Принципам проектування спеціалізованих установ для дітей з дефектами розвитку присвячено ряд досліджень М.В.Воєводиної, Ю.В.Жданової, Н.Н.Колокольцевої, А.Ю.Розенберга, В.К.Степанова, М.Ю.Тюрічевої, Н.Н.Щетініної, Н.Авакяна, Б.М.Губова, І.Кравченко. Великий внесок у дослідження цієї проблеми зробили доктора арх-ри Л.М.Ковальський та В.В.Куцевич. Однак, питання проектування санаторіїв для дітей-інвалідів в залежності від нозологій не була предметом спеціального дослідження.

Отже, можна зробити висновок, що в Україні відсутні, як єдина загальнодержавна організаційно-структурна концепція реабілітаційно-оздоровчої системи, так і нормативно-методична база для розробки планувальних та архітектурно-будівельних рішень конкретних комплексів відповідного профілю.

Все вищенаведене визначає актуальність наукових досліджень в області архітектурно-планувальної і об'ємно-просторової організації санаторно-реабілітаційних комплексів для дітей-інвалідів з метою покращення проектних рішень та систематизації і прогнозування розміщення комплексів в структурі існуючих санаторно-курортних та рекреаційних систем.

Таким чином, для нормального розвитку і адаптації дитини-інваліда в суспільстві необхідна організація повноцінної взаємодії основних сторін його буття - життя в сім'ї, освіти, медико- психологічної реабілітації. Санаторно-курортна реабілітація є одним з найважливіших етапів системи реабілітації інвалідів, адже від нього залежать результати реабілітації, динаміка інвалідності. Найбільш високої ефективності санаторно-курортного етапу реабілітації можна досягти шляхом поєднання його з іншими видами реабілітації, такими як фізкультурно-спортивна, соціальна, психолого-педагогічна. В Україні існує досить потужна база санаторно-курортних установ, але в своїй більшості, вони потребують реформування, модернізації. Одним із принципів цього реформування і має стати надання цим установам функцій санаторно-реабілітаційних центрів, що в повній мірі відповідає умові нерозривності і спадковості в проведенні реабілітаційних заходів.

Література

1. Реабілітація інвалідів в Україні: [збірник нормативно-правових документів відповідно до Закону України «Про реабілітацію інвалідів в Україні»], К: 2007. - 179с.
2. Заклади охорони здоров'я : ДБН В.2.2-10-2001.- К: Держбуд України, 2001. - 166с.
3. Улаштування, утримання і організація режиму діяльності дитячих оздоровчих закладів: ДСанПіН 5.5.5.23-99. – К: Міністерство охорони здоров'я, 1999. – 36с.
4. Проектирование новых и адаптация существующих зданий для воспитания, обучения и реабилитации детей-инвалидов: Рекомендации по проектированию окружающей среды, зданий и сооружений с учетом потребностей инвалидов и других маломобильных групп населения. Выпуск 7: МДС 35-4.2000. – Госстрой России, АО ЦНИИЭП им.Б.С.Мезенцева,2000. – 46с.
5. Реабилитационные центры для детей и подростков с ограниченными возможностями: СП 35-116-2006. – М.: 2006. – 29с.
6. Рекомендації по архітектурно-планувальним рішенням нових типів будинків навчально-виховного та лікувально-оздоровчого призначення для дітей-інвалідів, сиріт і дітей, які залишилися без піклування батьків. - К. КиївЗНДІЕП, 1997. – 115с.
7. Тхор Э.А. Детские санатории/ Э.А.Тхор.- М.: Стройиздат, 1975.- 104с.
8. Тхор Э.А. Детские курортно-оздоровительные учреждения и комплексы/ Э.А.Тхор.- М.: Стройиздат, 1984. - 184с.
9. Н.Г.Гойда, М.М.Коренев, Л.Ф.Богмат, Т.П.Сидоренко, С.Р.Толмачова Медико-соціальні аспекти дитячої інвалідності/ Н.Г.Гойда, М.М.Коренев, Л.Ф.Богмат, Т.П.Сидоренко, С.Р.Толмачова// Український медичний часопис. – 1999. - №3(11)-V/VI. – С.112-114.
10. А.Н.Мищенко. Системно-структурная характеристика концептуальной модели медико-социальной реабилитации детей-инвалидов/ А.Н.Мищенко// Международный медицинский журнал. – 2007. - №3. - С.120-125.
11. С.Р.Толмачева. Медико-социальные проблемы детей-инвалидов с хронической соматической патологией/ С.Р.Толмачева// Врачебная практика.-2007. - №1(55). – С.12-15.
12. С.Ш.Яфарова. Современные принципы организации медико-социальной и психологической помощи детям-инвалидам/ С.Ш.Яфарова// Казанский медицинский журнал. – 2008. - том 89, №3. – С. 233-237.

- 13.Л.В.Ващенко, А.А.Равлинко, О.Ф.Рубашная, Л.П.Бадюгина, Н.И.Абатурова, П.Н.Попова. Детская инвалидность и инвалидность с детства как медико-социальная проблема/ Л.В.Ващенко, А.А.Равлинко, О.Ф.Рубашная, Л.П.Бадюгина, Н.И.Абатурова, П.Н.Попова// Здоровье ребёнка. – 2008. - №2(11). – С.14-18.

Анотація

Сучасне вирішення проблем дітей-інвалідів направлено на їх адаптацію і активну участь у житті суспільства. Санаторно-курортна реабілітація є одним з найважливіших етапів системи реабілітації інвалідів. В Україні існує досить потужна база санаторно-курортних установ, але вони потребують реформування, модернізації. Тому, є актуальним питання проектування санаторіїв для дітей-інвалідів в залежності від нозологій та розроблення відповідної нормативно-методичної бази.

Аннотация

Современное решение проблем детей-инвалидов направлено на их адаптацию и активное участие в жизни общества. Санаторно-курортная реабилитация является одним из важнейших этапов системы реабилитации инвалидов. В Украине существует достаточно мощная база санаторно-курортных учреждений, но все они нуждаются в реформировании, модернизации. Поэтому, актуален вопрос проектирования санаториев для детей-инвалидов в зависимости от нозологий и разработка соответствующей нормативно-методической базы.

Annotation

The modern decision of problems of disabled children is directed on their adaptation and active participation in life of society. The sanatorium rehabilitation is one of major stages of the system of rehabilitation of disabled persons. In Ukraine there is the powerful enough base of sanatoriums establishments, but all of them need reformation, modernization. The question of planning of sanatoriums is actual for disabled children depending on nosologies and development of the proper normatively-methodical.